

અમેરિકાનું સર્વસત્તાધીશ હોવાનું અભિમાન તૂટવું એની ત્રીજી વરસી હમણાં ગઈ. અગિયાર સપ્ટેમ્બરના દિવસે વર્લ્ડ ટ્રેડ સેન્ટરના દ્વિવન ટાવર ખવસત થયા.

અમેરિકાની એ ગોઝારી સવાર ગાંધીનગરના ઉદ્યોગપતિ અરવિંદભાઈ પટેલને જરા જુદી રીતે યાદ છે. એ દિવસે એક અમેરિકન બિઝનેસમેન એમની કેક્ટરીની મુલાકાતે આવ્યા હતા. અરવિંદભાઈની પ્રોડક્ટ જોઈને એમણે વેપારવ્યવહાર વધારવાનું વચન આપ્યું. અરવિંદભાઈ માટે એકસપોર્ટનો નવો

ભેંઝર ટેકનોલોજીનો પાસાદાર ઉકેલ

કાચા હીરાને કટ-પોલિશ કરી 'પાકો' બનાવતું મશીન.

રૂસ્તો ખૂલ્યો, પણ એ દિવસે સાંજે પેલા વેપારી બિઝનેસ એક્સપોર્ટ મૂકીને પાછા આવીને ટેલિવિઝનમાં સમાચાર જોયા ત્યારે ખબર પડી કે દ્વિવન ટાવર હવે ભૂતકાળ બની ગયા છે. એ વખતે હજી પેલા અમેરિકન બિઝનેસમેનને આ વાતની ખબર નહોતી, કારણ કે એ પ્લેનમાં હતા, પણ પછી બિઝનેસ ઓફિસ મળ્યો નહીં. વિશ્વભરના કચોડો લોકો માટે આજે એ જગ્યાએ રાત્રે માત્ર લેઝરના શોરડાની યાદ રહી ગઈ છે.

અરવિંદભાઈ વાત ભૂલ્યા નહીં. એમણે એમની પ્રોડક્ટ અમેરિકા પહોંચાડવાના પ્રયાસ ચાલુ રાખ્યા. આખરે સફળતા મળી. હવે એમની પ્રોડક્ટ અમેરિકા જશે.

શું છે એમની પ્રોડક્ટ?

એ છે લેઝર મશીન...

અરવિંદભાઈએ કાચા હીરાને પાકો બને (એટલે કે પાસા પાડીને એને પોલિશ થાય) ત્યાં સુધીની તમામ પ્રક્રિયાને કમ્પ્યુટર આધારિત મશીનમાં કેરવી દીધી છે. આ મશીનની વિશેષતા એ છે કે મશીનમાં રૂઠ્ઠા હીસે મૂકી દો

એટલે મશીન જ હીરામાંથી વધુમાં વધુ કેટલા કેરેટ મળશે અને કેવા પાસા પડશે એ નક્કી કરી લે. એના આધારે કટિંગ પદ્ધતિ યોજાય અને હીસે પોલિશ થઈને જ બહાર આવે. આ બધું કામ ઘાય લેઝર વડે. લેઝર (LASER) એટલે *LIGHT AMPLIFICATION BY STIMULATED EMISSION* એમિશન ઓફ રેડિયેશન, પણ આ વ્યાખ્યા વૈજ્ઞાનિક છે. સાદી ભાષામાં કહીએ તો સંકીર્ણ પ્રકારનો એક શોરડો, જે હીરાને કાપીને પાસાદાર બનાવે.

પરંપરાગત રીતે હીરાની ધંટી પર બેસીને આ કામ થતું. હીસે જ હીરાને કાપે, પણ અરવિંદભાઈએ હીરાને કાપવા પ્રકારનો ઉપયોગ કર્યો. હીરાની પ્રોસેસ માટે આવાં મશીન કોઈએ હજી સુધી બનાવ્યાં નથી એટલે અરવિંદભાઈએ લેઝર ટેકનોલોજી આધારિત આવાં મશીનોની પેટન્ટ લઈ લીધી છે. પહેલું મશીન બનાવ્યું એને નામ આપ્યું *એરવિન્-અરવિંદના* નામ પરથી.

એ કહે છે: 'એક જમાનામાં ટેક્સટાઈલમાં ભાસ્ત આગળ હતું. આજે પાછળ પડી ગયું. કારણ એ કે આપણે

સમયસર સારી ટેકનોલોજીને અપનાવી નહીં. આવું જ હીરાની બાબતમાં થઈ શકે, પણ આ મશીનને કારણે આપણે હીરા ઉદ્યોગ વિશ્વની કોઈ પણ બજારની માત્ર બસેબસી જ નહીં, પણ આગળ રહી શકે એમ છે.'

પ્રથમનું માર્કેટ સ્થાન અબજ ડોલરની છે. આવનારા દાયકામાં જ્વેલરી માર્કેટમાં ભારત માટે મોટી તક ઊભી છે, કારણ કે જ્વેલરીમાં ભારતનો હિસ્સો હજી માંડ ચારેક ટકા જેટલો જ છે. અપારે ગેંગકોક આગળ છે. આવા દેશોની સ્પર્ધા કરવી હોય તો ઝટપટ સારી કિનિશિંગ ક્વોલિટીવાળા હીરા આપવા પડે. આજે આપણે કહીએ છીએ કે વિશ્વના દસમાંથી સાત હીરા ભારતમાં આંટો દઈ આવેલા હોય છે, પણ દુનિયાભરમાં હવે હરીકાઈ મેન અને મશીનના કોમ્બિનેશનની ધરો. ટેકનોલોજીની હરફકાળ સાથે કદમ મિલાવવા સહ જાનંદ લેઝર ટેકનોલોજી અપારે દર ત્રણથી છ મહિને એક નવું લેઝર મશીન બહાર પાડે છે.

સહ જાનંદ ટેકનોલોજીએ અપાર

સુધીમાં ૧૫૦૦ મશીન બનાવી નાખ્યાં છે. હીરાનું કામકાજ કરતા સુરત, અમદાવાદ, મુંબઈ, પાલનપુર અને ભાવનગર જેવાં શહેરમાં એમનાં મશીન અપારે ચાલે છે. હીરાની બજારમાં આજે જે મશીન વપરાય છે તેમાંથી ૭૦ ટકા મશીન સહ જાનંદનાં છે. હીરાની ધંટીઓ ચલાવતા મોટા વેપારીઓ ઉપરાંત નાનાં જોબ સેન્ટર્સમાંય હવે એમનાં મશીન ધમધમવા માંડ્યાં છે. ઈઝરાયેલની એક જાપન્ટ કંપનીએ સહ જાનંદની ટોટલ પ્રોસેસ મશીનરી ખરીદી છે. આ આખા સેટની કિંમત આશરે પાંચસેક લાખ રૂપિયા થાય.

જ્વેલરીના ભેત્રમાં મોટું નામ ગણાતા ઈન્ટરગ્લોબા અધિકારીઓ હમણાં સહ જાનંદની કેક્ટરી જોવા આવ્યા એમને અરવિંદભાઈએ બનાવેલા આ લેઝર મશીનમાં રસ પડ્યો છે. ઈન્ટરગ્લોબા અધિકારીઓ કહે છે કે આ મશીનથી હીરાની ટોટલ પ્રોસેસમાં સમપની અડધોઅડધ બચત થાય છે. અપારે રૂઠ્ઠા હીરાની કિંમત દિવસે દિવસે